

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. "Цар Калоян" № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13.
факс 987-65-14, e-mail: VASarch@bitex.com

Изх. ... 11036
Дата 16.01.2014 г.
(Моля, цитирайте при отговор)

439
16.01.2014
Пр. У. № 71/16 от 2014 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

Т. П. Минчева
16.01.2014
34
16.01.14. J. M. J.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТ РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ЗА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

Правно основание: чл.124 от ЗСВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В практиката на Върховния касационен съд се е установила практическа неотклонна тенденция на оставяне без разглеждане на касационни жалби срещу съдебни актове на въззивните инстанции на основание чл. 280, ал. 2 ГПК, но при осъществяване на самостоятелен акт на ВКС по определяне на нова стойност на цената на иска чрез приложение на нормите на чл.1 и 2 от Закона за деноминация на лева(ЗДЛ). Подобни разрешения са резултат на неправилно приложение на материалния и процесуален закон и представляват акт на съдебно ограничаване на съществуващо право на достъп до касационно производство.

Мотиви за подобно становище намирам в следното:

Гражданскопроцесуалното понятие „цена на иска“ има законово определение в чл. 68 от ГПК (чл. 55 от ГПК/отм./) и стриктно определено от нормата значение. Производството по определяне цената на иска в рамките на един граждански процес представлява смесен фактически състав от процесуални действия на съда и страните, ограничен в рамките на процесуалното правоотношение. Независимо при кой от двата правни режима на гражданския процес се развива, те са изчерпателно уредени в закона като авторство, процесуална форма и правни последици и описателно представляват:

а/ посочване от ищеца на цената на иска като елемент от задължителното съдържание на исковата молба - чл. 127, ал. 1, т. 3 от ГПК (98, ал.1,б.“в“ от ГПК/отм./);

б/ проверка на редовността на исковата молба за съответствието ѝ с изискванията на чл. 127 и чл. 128 от ГПК (чл. 98 и чл. 99 ГПК/отм./) като елемент от производството по чл. 129 от ГПК(чл. 99 от ГПК/отм./). Резултатите на това задължително съдебно действие, чийто обект е и съответствието на посочената от ищеца цена на иска с действителната цена - чл. 70, ал. 1, изр. посл. ГПК(чл. 56,ал. 1, изр. посл. ГПК/отм./) са детерминиращи за допустимостта и последващия ход на производството, включително за:

аа/ определяне на родова подсъдност и

бб/ определяне на процесуалния ред за разглеждане на търговските спорове,

вв/ определяне на размера на дължимата държавна такса. В тази фаза на процеса съдът служебно определя цената на иска и в хипотезите на чл. 69, ал. 2 и чл. 70, ал. 3 ГПК (чл. 55, ал. 2 и чл. 57 ГПК/отм./), а внасянето на съответстващата на съдебно определената цена на иска държавна такса е предпоставка за разглеждане на спора;

в/процесуална възможност в първото по делото заседание за съда, служебно, в съответствие с правата му по чл. 129, ал. 4 ГПК във вр. с чл. 70 ГПК (чл. 99, ал. 4 във вр. с чл. 56 ГПК/отм./) или по възражение на ответника, да определи окончателна цена на иска.

С приключване на първото по делото заседание въпросът за цената на иска може да се повдига само в случаите на увеличаване или намаляване на искането по смисъла на чл. 214 ГПК (чл. 116, ал. 1, изр. 2 ГПК/отм./) и то само по искане на ищеца. Във всички останали процесуални хипотези с края на първото съдебно заседание се преклудира правото на съда и страните да повдигат въпроса и/или да подлагат на обсъждане и/или да изменят размера на така определената цена на иска. В процесуалната неизменимост на стойността на цената на иска се изразява стабилизиращият ефект на първото заседание по отношение на конкретното съдебно производство, изключваща възможността изменението в стойността на имущественото право, независимо от

причините за това, да се отрази върху допустимостта и процедурата по неговото разглеждане и разрешаване. Към този момент се стабилизират и всички абсолютно или относително обусловени от цената на иска процесуални права и задължения на съда и страните.

Това разбиране е съдържателно застъпено в ТР №8/2012 г. на ОСГК на ВКС, чието разрешение стабилизиращият ефект на цената на иска се проявява във всички фази на процеса, включително и като критерии за оценка на обжалваемия интерес в хода на производство по чл. 282, ал. 2, т. 2 ГПК.

В отклонение от установения от закона стабилизиращ ефект на първото по делото заседание, в преобладаващата си практика ВКС осъществява недопустима последваща ревизия на цената на иска, опирайки се на императива на нормите на чл. 1 и чл. 2 от Закона за деноминация на лева (ЗДЛ). Цитираните норми на закона са неприложими по отношение на вече определената окончателна цена на иска, защото :

1. Съобразно правилата за действие на закона във времето Законът за деноминация на лева се явява по – нов общ закон спрямо уредбата на числовите величини, определени в българска монета, който не може да отмени по-стария специален закон – ГПК, в частта му на уреждане на правния режим(условия и последици) на акта на определяне на цената на иска като краен (завършващ) резултат на специфично процесуално правоотношение, елемент от гражданския процес. В тази връзка по-новият общ закон не може да отмени действието на по-стария специален закон и не може да преуреди, освен с изрична разпоредба за обратна сила на новата уредба, заварените факти и завършени правоотношения.
2. Правното действие на Закона за деноминация на лева в хода на исковото производство се ограничава до промяна на числовите стойности на материалното имуществено право, предмет на спора, и то само ако се оценява в местна монета(лева), както това е уредено в изричната норма на чл. 2, ал. 2 от Закона за деноминация на лева.
3. Настъпилата по силата на закона промяна в числовата величина на конкретното материално имуществено право(оценено в лева), което е предмет на спора, не се отразява върху вида, обема и съдържанието на процесуалните права на съда и страните по висящите към датата на влизане в сила на закона искиви производства. Това се отнася и до правните последици, които законът свързва със стабилизираната по реда на чл. 70 ГПК (чл.

56 ГПК/отм./) числова величина на цената на иска. Отсъствието на такова действие се приема безусловно от съда, когато се преценява, дали автоматичното действие на закона не предизвиква задължително преразпределяне на заварените дела съобразно правилата за родова подсъдност, които законът свързва с цената на иска и за които съдът следи служебно. По тази причина и никой не поставя под съмнение законосъобразността на съдебното поведение, според което евентуалното приложение на ЗДЛ не е предизвикало вълна от прекратяване на дела в окръжните съдилища на основание новия размер на цената на иска като резултат на деноминация.

4. Единствената цел на законодателното ограничаване на достъпа до касационно производство чрез въвеждане на минимален имуществен праг за защитаваните по съдебен ред имуществени права е ограничаване на броя делата, разглеждани от ВКС, поради неговата пренатовареност. Законодателят е приел, както при въвеждането на границата на чл. 218а ГПК (отм.), така и при възпроизвеждането на същото правило в чл. 280, ал. 2 ГПК, че имуществените интереси под определена стойност не заслужават поради своята обективна малозначителност триинстанционно съдебно разглеждане. В пълно противоречие с оценката на законодателя за малозначителност на случаите, както и поради законодателно недоразумение с включването на вещните искове измежду онези, за които въобще се обсъжда и прилага процесуалното понятие „цена на иска“, имуществените спорове, които са започнали преди влизане в сила на ЗДЛ, имат обичайно за предмет на делото сложни и с висок имуществен интерес материални права. Справедлива пазарна стойност на тези имуществени права по правило надхвърля в стотици и хиляди пъти не само долния праг за достъп до касационно обжалване, но и границата на разпределение на родовата подсъдност.
5. Предложението е за преодоляване на незаконосъобразна съдебна практика, но са налице и предпоставките за постановяване на тълкувателно решение за преодоляване на противоречива практика, тъй като има съдебен акт, който не възприема приложението на деноминацията - определение № 145/02.03.2012 г. по гр. д. № 1197/2011 г. на ВКС, II г. о., както е прилагана в трайната съдебна практика.

Във връзка с изложеното, уважаеми господин председател, моля да направите предложение на ОСГК за тълкувателно решение по следния въпрос:

Приложими ли са правилата на чл. 1 и чл. 2 от Закона за деноминация на лева (05.07.1999 г.) спрямо числовата стойност на определената по реда на чл. 55-58 ГПК(отм.) окончателна цена на иска, в хода на производството за преценка за допустимостта на касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 2 ГПК?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕИЦОВА

